

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 2ας Μαρτίου 1994 *

Στην υπόθεση C-53/92 P,

Hilti Aktiengesellschaft, με έδρα το Schaan, Fürstentum, Λιχτενστάιν, εκπροσωπούμενη από τον Oliver Axster, δικηγόρο Ντύσσελντορφ, και τον John Pheasant, solicitor, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Marc Loesch, 8, rue Zithe,

αναιρεσείουσα,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της 12ης Δεκεμβρίου 1991, στην υπόθεση T-30/89, Hilti κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. II-1439), με την οποία ζητείται η ανύρωση της αποφάσεως αυτής,

όπου ο έτερος διάδικος είναι η

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την Karen Banks, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, επικουρούμενη από τον Nicholas

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

Forwood, QC, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο Κρεμλή, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

εκουσίως παρεμβαίνοντες οι:

Bauco (UK) Ltd, με έδρα το Chessington, Ηνωμένο Βασίλειο, εκπροσωπούμενη από τον Clifford George Miller, solicitor, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το γραφείο των δικηγόρων Elvinger και Hoss, 15, Côte d'Eich,

και

Profix Distribution Ltd, με έδρα το West Bromwich, Ηνωμένο Βασίλειο, εκπροσωπούμενη από τον Malcolm Titcomb, solicitor, και τον Paul Lasok, barrister, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το γραφείο του δικηγόρου Falz και των συνεταίρων του, 6, rue Heine,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. F. Mancini, πρόεδρο τμήματος, προεδρεύοντα, J. C. Moitinho de Almeida και D. A. O. Edward, προέδρους τμήματος, R. Joliet, F. A. Schockweiler, G. C. Rogdríguez Iglesias, F. Grénisse (εισηγητή), M. Zuleeg και J. L. Murray, διαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 29ης Σεπτεμβρίου 1993,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Νοεμβρίου 1993,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 25 Φεβρουαρίου 1992, η Hilti Aktiengesellschaft (στο εξής: Hilti) άσκησε, δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού (ΕΟΚ) του Δικαστηρίου, αναίρεση κατά της αποφάσεως της 12ης Δεκεμβρίου 1991, T-30/89, Hilti κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. II-1439, στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση), με την οποία το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή της με την οποία ζητούσε την ακύρωση της αποφάσεως 88/138/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1987, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/30.787 και 31.488, Eurofix-Bauco κατά Hilti, ΕΕ 1988, L 65, σ. 19, στο εξής: επίδικη απόφαση).
- 2 Η Hilti κατασκευάζει διάφορα προϊόντα για τη στερέωση υλικών: πιστόλια καρφώματος, δεσμίδες φυσιγγίων, φυσιγγία και καρφιά. Με τον όρο «αναλώσιμα» προϊόντα νοούνται τα καρφιά και οι δεσμίδες φυσιγγίων. Με την έκφραση «σύστημα στερεώσεως που λειτουργεί με πυρίτιδα» (στο εξής:

συστήματα ΣΛΠ) υποδηλούνται το σύνολο που αποτελείται από το πιστόλι καρφώματος, τα καρφιά και τις δεσμίδες φυσιγγίων (σκέψη 10 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 3 Το άρθρο 1 της επίδικης αποφάσεως της Επιτροπής ορίζει βασικώς ότι «οι ενέργειες της Hilti AG έναντι των ανεξάρτητων κατασκευαστών καρφιών για πιστόλια καρφώματος Hilti, η οποία ακολουθούσε συμπεριφορά που αποσκοπούσε στην παρεμπόδιση της εισόδου και της διείσδυσης των εν λόγω κατασκευαστών στην αγορά καρφιών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε εργαλεία της Hilti ή/και στην άμεση ή έμμεση πρόκληση ζημίας στις δραστηριότητές τους, συνιστούν κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης κατά την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΟΚ» (σημείο 8 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Με την επίδικη απόφαση της Επιτροπής επιβλήθηκε στη Hilti πρόστιμο έξι εκατομμυρίων ECU καθώς και η υποχρέωση τεματισμού των παραβάσεων.
- 4 Όπως παρατηρεί το Πρωτοδικείο (σκέψεις 46 και 64 της προσβαλλομένης αποφάσεως), για να προσδιοριστεί η θέση της αναιρεσιδούσας στην αγορά πρέπει, προηγουμένως, να καθοριστεί η αγορά των οικείων προϊόντων.
- 5 Σύμφωνα με τη Hilti, η Επιτροπή έχει καθορίσει εσφαλμένως την αγορά αυτή. Η εν λόγω αγορά δεν αποτελείται, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή στην επίδικη απόφασή της, από τρεις διαφορετικές αγορές, δηλαδή τις αγορές των πιστολιών, των δεσμίδων φυσιγγίων και των φυσιγγίων και καρφιών, αλλά, δοθέντος ότι το σύνολο των στοιχείων αυτών πρέπει να θεωρηθεί ως αποτελούν ένα αδιαίρετο σύνολο (σκέψη 48 της προσβαλλομένης αποφάσεως), από μια ενιαία αγορά «αποτελούμενη από το σύνολο των συστημάτων στερεώσεως που μπορούν να υποκατασταθούν στα συστήματα στερεώσεως που λειτουργούν με πυρίτιδα (και περιλαμβάνουν, ιδίως, τα συστήματα αγκιστρώσεως/βιδώματος)» (σκέψη 82 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 6 Αντιθέτως, το Πρωτοδικείο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «η αγορά των σχετικών προϊόντων, σε σχέση με την οποία πρέπει να εκτιμηθεί η θέση της Hilti στην αγορά, είναι εκείνη των καρφιών που προορίζονται για τα πιστόλια καρφώματος δικής της κατασκευής» (σκέψη 77 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βλ. επίσης τη σκέψη 94).
- 7 Από τον τρόπο που η ίδια η Hilti προσδιορίζει το αντικείμενο της αιτήσεώς της αναιρέσεως προκύπτει ότι η εν λόγω επιχείρηση σκοπεύει να αμφισβητήσει την αιτιολογία που χρησιμοποίησε το Πρωτοδικείο προκειμένου να καταλήξει στον ορισμό της αγοράς που του επέτρεψε να αναγνωρίσει τον δεσπόζοντα χαρακτήρα της θέσεως της Hilti καθώς επίσης και ορισμένες κρίσεις του Πρωτοδικείου σχετικές με την εκ μέρους της Επιτροπής τήρηση των διατάξεων περί του βάρους αποδείξεως.
- 8 Τα συμπεράσματα του Πρωτοδικείου, όσον αφορά την οριοθέτηση της σχετικής αγοράς, δικαιολογούνται από μια «νομική εκτίμηση» (σκέψεις 64 έως 78 της αποφάσεως) η οποία είναι κατ' ουσία η ακόλουθη:

— σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. την απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1993, 6/72, *Europemballage και Continental Can κατά Επιτροπής*, ECR 1973, σ. 215), η αγορά των οικείων προϊόντων οριοθετείται ως η αγορά που συνενώνει τα προϊόντα τα οποία, λόγω των χαρακτηριστικών τους, είναι κατάλληλα για την ικανοποίηση παγίων αναγκών και δύσκολα μπορούν να αντικαθίστανται από άλλα (σκέψη 64 της προσβαλλομένης αποφάσεως). εν προκειμένω πρέπει να καθορισθεί αν η αγορά των οικείων προϊόντων είναι αυτή του συνόλου των συστημάτων στερεώσεως που προορίζονται για τις οικοδομές ή αν σχετικές αγορές είναι αυτές των πιστολιών καρφώματος που λειτουργούν με πυρίτιδα και των αναλωσίμων για τις συσκευές αυτές προϊόντων, δηλαδή των δεσμίδων φυσιγγίων και των καρφιών (σκέψη 65 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- τα πιστόλια καρφώματος, οι δεσμίδες φυσιγγίων και τα καρφιά αποτελούν τρεις ειδικές αγορές. Δοθέντος ότι οι δεσμίδες φυσιγγίων και τα καρφιά κατασκευάζονται ειδικώς και αγοράζονται από τους χρήστες για έναν τύπο πιστολιών, υφίστανται διαφορετικές αγορές για τις δεσμίδες φυσιγγίων και για τα καρφιά που χρησιμοποιούνται στα πιστόλια καρφώματος της Hilti (σκέψη 66 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- προκειμένου ειδικότερα για τα καρφιά των οποίων η χρήση στις συσκευές Hilti αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της διαφοράς, υπάρχουν, από τη δεκαετία του '60, ανεξάρτητοι παραγωγοί καρφιών προοριζομένων για χρήση σε πιστόλια καρφώματος και μάλιστα παραγωγοί ειδικευμένοι αποκλειστικά στην κατασκευή καρφιών ειδικώς προσαρμοσμένων στις συσκευές της Hilti. Το γεγονός αυτό αποτελεί από μόνο του σοβαρή ένδειξη για την ύπαρξη ειδικής αγοράς καρφιών για τα πιστόλια Hilti (σκέψη 67 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- η επιχειρηματολογία της Hilti, κατά την οποία τα πιστόλια, οι δεσμίδες φυσιγγίων και τα καρφιά σχηματίζουν ένα αδιαίρετο σύνολο, έχει, στην πράξη, ως συνέπεια να επιτρέπει στους παραγωγούς πιστολιών καρφώματος να αποκλείουν τη χρησιμοποίηση, στις συσκευές τους, αναλώσιμων προϊόντων εκτός εκείνων της δικής τους κατασκευής, ενώ το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού παρέχει στους ανεξάρτητους παραγωγούς την ελευθερία να κατασκευάζουν τα προϊόντα αυτά υπό την προϋπόθεση να μη προσβάλλουν δικαίωμα βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας (σκέψη 68 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- τα συστήματα ΣΛΠ διαφέρουν κατά πολύ από τα άλλα συστήματα στερεώσεως. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των συστημάτων ΣΛΠ, όπως περιγράφονται στην προσβαλλομένη απόφαση της Επιτροπής, μπορούν να είναι καθοριστικά της επιλογής σε ορισμένες περιπτώσεις. Από τη δικογραφία προκύπτει, πράγματι, ότι σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχει ρεαλιστική εναλλακτική λύση όσον αφορά τα συστήματα ΣΛΠ ούτε για τον

ειδικευμένο εργάτη που εκτελεί εργασίες στερεώσεως ούτε για τον τεχνικό που καθορίζει τις μεθόδους στερεώσεως που θα χρησιμοποιηθούν σε ορισμένη περίπτωση (σκέψη 69 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- η περιγραφή των χαρακτηριστικών αυτών, όπως έγινε από την Επιτροπή με την επίδικη απόφασή της, είναι αρκούντως σαφής και πειστική ώστε να δικαιολογεί επαρκώς κατά νόμο τα αντλούμενα εξ αυτής συμπεράσματα (σκέψη 70 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- οι διαπιστώσεις αυτές δεν αφήνουν καμιά σοβαρή αμφιβολία ως προς το ότι υφίστανται στην πράξη διαφορετικές περιπτώσεις, ορισμένες από τις οποίες ευνοούν τα συστήματα ΣΛΠ, ενώ άλλες ευνοούν τη χρήση άλλων συστημάτων στερεώσεως. το γεγονός ότι οι διάφορες διαφορετικές μέθοδοι στερεώσεως ικανοποιούν εκάστη, από μακρού χρόνου, σημαντικό και σταθερό τμήμα της συνολικής ζήτησεως στον τομέα των μεθόδων στερεώσεως αποτελεί ένδειξη του ότι μόνο ασθενής σχέση υποκαταστάσεως υπάρχει μεταξύ των διαφόρων συστημάτων στερεώσεως (σκέψη 71 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- τα συμπεράσματα αυτά ενισχύονται από τις μελέτες του καθηγητή Yarrow και του ινστιτούτου Rosslyn Research. Ειδικότερα, από τις μελέτες αυτές προκύπτει ότι σημαντικός αριθμός χρηστών δεν θεωρούν ότι υπάρχει λύση όσον αφορά την υποκατάσταση της χρησιμοποιήσεως των συστημάτων ΣΛΠ εκεί όπου αυτά χρησιμοποιούνται (σκέψη 73 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Αντίθετα προς τις προθέσεις τους, οι μελέτες αυτές δεν επιτρέπουν να καταδειχθεί κάποια δυνατότητα υψηλής οικονομικής υποκαταστάσεως μεταξύ των οικείων προϊόντων. Ειδικότερα, από τις μελέτες αυτές δεν διαπιστώνεται ότι η σταυροειδής ελαστικότητα των τιμών είναι υψηλή (σκέψη 75 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- οι διαπιστώσεις αυτές ουδόλως κλονίζονται από την μελέτη του καθηγητή Albach, ο οποίος λαμβάνει υπόψη μόνο τον παράγοντα της τιμής, ενώ από

τη μελέτη του ινστιτούτου Rosslyn Research αποκαλύπτεται ότι η επιλογή του καταναλωτή εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από μη δυνάμενες να σταθμιστούν περιστάσεις (σκέψη 76 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

— από όλα τα ανωτέρω στοιχεία το Πρωτοδικείο αντλεί το συμπέρασμα που περιλαμβάνεται στη σκέψη 6 της παρούσας αποφάσεως.

- 9 Προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως, η Hilti προβάλλει επτά λόγους στηριζόμενους στην παράβαση του άρθρου 86 της Συνθήκης. Οι τέσσερις πρώτοι λόγοι αντλούνται επίσης από «εσφαλμένη εφαρμογή των αναγνωρισμένων οικονομικών αρχών και (...) (από) καταφανή πλάνη όσον αφορά την εύλογη συλλογιστική», ο πέμπτος λόγος από «παραβίαση των θεμελιωδών αρχών του κοινοτικού δικαίου», ο έκτος λόγος από «καταφανείς πλάνες όσον αφορά την εύλογη συλλογιστική», ο έβδομος λόγος από «παραβίαση των θεμελιωδών νομικών αρχών που έχουν σχέση με την εφαρμογή (του άρθρου 86)».
- 10 Πριν εξεταστούν οι λόγοι που προβάλλει η αναιρεσείουσα εταιρία, πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η αίτηση αναιρέσεως δεν μπορεί, δυνάμει του άρθρου 168 A της Συνθήκης ΕΟΚ και του άρθρου 51 του Οργανισμού (ΕΟΚ) του Δικαστηρίου, να στηρίζεται παρά μόνο σε λόγους σχετικούς με την παράβαση νομικών κανόνων, ενώ αποκλείεται οποιαδήποτε εκτίμηση πραγματικών περιστατικών (βλ., ιδίως, τις αποφάσεις της 1ης Οκτωβρίου 1991, C-283/90 P, Vidranyi κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-4339, σκέψη 12, και της 8ης Απριλίου 1992, C-346/90 P, F. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-2691, σκέψη 7).

Όσον αφορά τον πρώτο λόγο αναιρέσεως

- 11 Με τον πρώτο λόγο της, η Hilti υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο κατέληξε στο ότι υφίσταται μια αγορά καρφιών Hilti στηριζόμενο αποκλειστικώς στο μη αμφισβητηθέν γεγονός ότι τα καρφιά και οι δεσμίδες φυσισγγίων Hilti

κατασκευάζονται και πωλούνται ειδικώς για να χρησιμοποιούνται στις συσκευές Hilti (σκέψεις 66 και 67 της προσβαλλομένης αποφάσεως), χωρίς να εξετάσει, όπως απαιτεί η νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. την απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 85/76, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, ECR 1979, σ. 461, σκέψη 28), αν τα συστήματα ΣΛΠ μπορούσαν ή όχι να εναλλάσσονται με άλλα προϊόντα. Σύμφωνα με τη Hilti, προκειμένου να καταλήξει στο ότι υπάρχει μια αγορά καρφιών Hilti, το Πρωτοδικείο όφειλε να εφαρμόσει τους κανόνες που έχει καθιερώσει το Δικαστήριο με την απόφασή του της 31ης Μαΐου 1979, 22/78, Hugin κατά Επιτροπής (ECR 1979, σ. 1869), και να καταδείξει ότι οι αγοραστές καρφιών είναι διαφορετικοί από τους αγοραστές πιστολιών καρφώματος, πράγμα που δεν προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας.

- 12 Σύμφωνα με την Επιτροπή, το Πρωτοδικείο, αφού υπέμνησε τα κριτήρια που εφαρμόζονται για τον προσδιορισμό της αγοράς (σκέψη 64 της προσβαλλομένης αποφάσεως), εξέθεσε, στις σκέψεις 66 έως 76 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τους λόγους για τους οποίους έκρινε ότι η αγορά των καρφιών Hilti πληρούσε τα κριτήρια αυτά. Οι σκέψεις 66 και 67 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν αποτελούν παρά την αφετηρία της συλλογιστικής του, ενώ σε άλλες σκέψεις της αποφάσεώς του το Πρωτοδικείο εξέτασε το ζήτημα αν τα συστήματα ΣΛΠ μπορούν να εναλλάσσονται με άλλα συστήματα στερεώσεως. Εξάλλου, η Επιτροπή και η παρεμβαίνουσα Bauco υποστηρίζουν ότι η προαναφερθείσα απόφαση Hugin κατά Επιτροπής ουδεμία ασκεί εν προκειμένω επιρροή.
- 13 Όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, το Πρωτοδικείο υπέμνησε, στη σκέψη 64 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, προϊόντα δεν ανήκουν στην ίδια αγορά παρά μόνο εφόσον μπορούν να εναλλάσσονται μεταξύ τους σε σημαντικό βαθμό. Στις σκέψεις 66 και 67 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο περιορίστηκε να διαπιστώσει ότι οι συσκευές στερεώσεως, οι δεσμίδες φυσιγγίων και τα καρφιά αποτελούν διαφορετικές αγορές. Στη συνέχεια, στις σκέψεις 69 έως 76 της αποφάσεώς του, εξέτασε αν τα συστήματα ΣΛΠ μπορούν να εναλλάσσονται με άλλα συστήματα στερεώσεως και για τους λόγους που μνημόνευσε ειδικότερα στις σκέψεις 69 και 71 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο κατέληξε στο ότι δεν υφίσταται δυνατότητα εναλλαγής μεταξύ των οικείων προϊόντων.
- 14 Επομένως, η αναιρεσείουσα εταιρία δεν μπορεί βασίμως να υποστηρίξει ότι το Πρωτοδικείο δεν εξέτασε το ζήτημα της δυνατότητας υποκαταστάσεως μεταξύ των οικείων προϊόντων.

- 15 Ούτε, άλλωστε, μπορεί η Hilti βεβαίως να υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο παρέλειψε να εφαρμόσει τα κριτήρια που έχει καθιερώσει το Δικαστήριο με την προαναφερθείσα απόφασή του Hugip κατά Επιτροπής. Πράγματι, όπως εξέθεσε ο γενικός εισαγγελέας στην παράγραφο 18 των προτάσεών του, το Δικαστήριο δεν θέλησε, με την απόφαση εκείνη, να θεσπίσει κριτήρια που επιτρέπουν τον καθορισμό του αν υφίσταται αγορά αναλωσίμων προϊόντων χωριστή από την αγορά των συσκευών για τις οποίες αυτά προορίζονται. Το Δικαστήριο διαπίστωσε απλώς ότι, όσον αφορά την περίπτωση που είχε υποβληθεί στην κρίση του, συγκεκριμένα αυτή των ανταλλακτικών ταμειακών μηχανών που κατασκευάζονταν από τη Hugip, οι αγοραστές των ανταλλακτικών, που ήταν στην πραγματικότητα ανεξάρτητες επιχειρήσεις συντηρήσεως και επιδιορθώσεως ταμειακών μηχανών, δεν ήταν οι ίδιοι με τους αγοραστές ταμειακών μηχανών, με συνέπεια η αγορά ανταλλακτικών να αποτελεί ειδική αγορά, διεπόμενη από τους όρους προσφοράς και ζήτησεως που προσιδιάζουν σ' αυτήν.
- 16 Κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος της αναιρεσεύουσας εταιρίας πρέπει να απορριφθεί.

Όσον αφορά τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως

- 17 Με τον δεύτερο λόγο της, η Hilti ισχυρίζεται ότι η απλή διαπίστωση, στη σκέψη 69 της προσβαλλομένης αποφάσεως, του γεγονότος ότι ήταν σχεδόν αδύνατο για ορισμένους χρήστες να χρησιμοποιούν άλλα εκτός των ΣΛΠ συστήματα στερεώσεως, χωρίς να διευκρινίζεται ο αριθμός των χρηστών αυτών, δεν καθιστά δυνατή την παραδοχή ότι τα συστήματα ΣΛΠ δεν μπορούσαν να υποκατασταθούν από άλλα συστήματα στερεώσεως.
- 18 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο λόγος αυτός είναι όχι μόνο απαράδεκτος, διότι αφορά την εκ μέρους του Πρωτοδικείου εκτίμηση πραγματικών περιστατικών, αλλά και αβάσιμος, διότι το Πρωτοδικείο, το οποίο διευκρίνισε, στη σκέψη 69 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι χρήστες ήταν πολλοί, δεν όφειλε να

προσδιορίζει τον ακριβή αριθμό των χρηστών αυτών. Η Bauco υποστηρίζει επίσης, στηριζόμενη στην ίδια με την Επιτροπή επιχειρηματολογία, ότι ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος.

- 19 Πρέπει καταρχάς να επισημανθεί ότι το Πρωτοδικείο, δεχθέν ότι από τα στοιχεία της δικογραφίας προέκυπτε ότι ήταν αδύνατο για τους χρήστες να χρησιμοποιούν, σε πολλές περιπτώσεις, άλλα συστήματα στερεώσεως διαφορετικά απ' αυτά των συστημάτων ΣΛΠ, προέβη σε εκτίμηση πραγματικών περιστατικών, η οποία δεν υπόκειται στον έλεγχο του Δικαστηρίου. Επιβάλλεται, στη συνέχεια, να τονιστεί ότι η απόφαση του Πρωτοδικείου, με το να μνημονεύει απλώς, στη σκέψη της 69, ότι οι χρήστες δεν μπορούσαν, κατά δήλωσή τους, να χρησιμοποιούν, σε πολλές περιπτώσεις, άλλα εκτός των συστημάτων ΣΛΠ συστήματα χωρίς να μνημονεύεται και ο ακριβής αριθμός των περιπτώσεων αυτών, δεν πάσχει από έλλειψη αιτιολογίας.
- 20 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως της Hilti πρέπει να απορριφθεί.

Όσον αφορά τον τρίτο λόγο αναιρέσεως

- 21 Με τον τρίτο λόγο της, η Hilti υποστηρίζει ότι η απλή ύπαρξη διαφορετικής τεχνικής μεταξύ των διαφόρων συστημάτων στερεώσεως, που επισημαίνεται στη σκέψη 70 και στη σκέψη 71, πρώτη φράση, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν αρκεί για να αποδειχθεί η έλλειψη δυνατότητας υποκαταστάσεως μεταξύ των συστημάτων αυτών.
- 22 Η Επιτροπή προτείνει ο λόγος αυτός να εξεταστεί μαζί με τον τέταρτο λόγο. Η Bauco υποστηρίζει ότι τα διάφορα συστήματα στερεώσεως ικανοποιούν διαφορετικές ανάγκες και, επομένως, όπως είπε το Πρωτοδικείο, δεν μπορούν να υποκαθιστούν το ένα το άλλο.

- 23 Το Πρωτοδικείο δέχθηκε ότι υφίσταται μόνο μια σχετικώς μικρή δυνατότητα υποκαταστάσεως όσον αφορά τη ζήτηση των συστημάτων ΣΛΠ και των άλλων συστημάτων στερεώσεως στηριζόμενο, κατ' ουσίαν, στις σκέψεις 69 έως 71 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο γεγονός ότι οι υφιστάμενες μεταξύ των συστημάτων τεχνικές διαφορές, όπως αυτές περιγράφονται στην επίδικη απόφαση της Επιτροπής, δημιουργούν σαφώς διαφορετικές συνθήκες χρησιμοποίησεως και, επομένως, ζήτησεως των συστημάτων, και στο ότι ορισμένα συστήματα ικανοποιούν επί μακρόν χρονικά διαστήματα ένα σταθερό τμήμα της συνολικής ζήτησεως συστημάτων στερεώσεως.
- 24 Επομένως, αντίθετα προς όσα υποστηρίζει η Hilti, το Πρωτοδικείο δεν περιορίστηκε στη διαπίστωση των τεχνικών διαφορών που υφίστανται μεταξύ των συστημάτων για να καταλήξει στο ότι αυτά δεν μπορούν, από οικονομική άποψη, να υποκαθιστούν το ένα το άλλο.
- 25 Ο τρίτος λόγος αναιρέσεως της Hilti πρέπει επίσης να απορριφθεί.

Όσον αφορά τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως

- 26 Με τον τέταρτο λόγο της, η Hilti υποστηρίζει ότι η απλή συνύπαρξη για μακρά χρονικά διαστήματα, όπως επισημαίνει το Πρωτοδικείο στη σκέψη 71, δεύτερη φράση, της βαλλομένης αποφάσεως, διαφόρων συστημάτων στερεώσεως δεν αρκεί για να καταδειχθεί ότι υφίσταται μόνο μια μικρή σχετικώς δυνατότητα υποκαταστάσεως μεταξύ των διαφόρων συστημάτων στερεώσεως.
- 27 Η Επιτροπή ισχυρίζεται, κατ' ουσίαν, ότι το Πρωτοδικείο δεν στηρίχθηκε αποκλειστικά, όπως διατείνεται η Hilti, στις διαφορές μεταξύ των διαφόρων συστημάτων στερεώσεως και στη συνύπαρξη επί μακρόν χρονικά διαστήματα των συστημάτων αυτών για να καταλήξει στην έλλειψη δυνατότητας υποκαταστάσεως μεταξύ των συστημάτων αυτών, αλλά και στη δομή της προσφοράς και της ζήτησεως των προϊόντων αυτών καθώς και στους όρους ανταγωνισμού της αγοράς. Η Bauco ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο δεν στηρίχθηκε αποκλειστικά στη συνύπαρξη των συστημάτων για να καταλήξει στο ότι δεν υφίσταται δυνατότητα υποκαταστάσεως.

28 Όπως προκύπτει από τα προεκτεθέντα, τόσο στη σκέψη 8 όσο και στη σκέψη 23 της παρούσας αποφάσεως, οι διαπιστώσεις στις οποίες κατέληξε το Πρωτοδικείο, στη σκέψη 71, δεύτερη φράση, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν αποτελούν παρά ένα από τα στοιχεία ενός συνόλου σκέψεων επί των οποίων αυτό στηρίχθηκε προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δεν υφίσταται δυνατότητα υποκαταστάσεως μεταξύ των συστημάτων στερεώσεως.

29 Κατά συνέπεια, ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως της Hilti πρέπει να απορριφθεί.

Όσον αφορά τον πέμπτο λόγο αναιρέσεως

30 Με τον πέμπτο λόγο της, η Hilti υποστηρίζει κατ' ουσίαν ότι το Πρωτοδικείο προέβη σε μίαν αντικανονική κατανομή του βάρους αποδείξεως μεταξύ των διαδικών απαιτώντας απ' αυτήν να αποδείξει ότι σχετική αγορά είναι η αγορά των συστημάτων στερεώσεως που χρησιμοποιούνται στις οικοδομές.

31 Η Hilti στηρίζεται, κυρίως, στην απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Μαρτίου 1984, 29/83 και 30/83, CRAM και Rheinzink κατά Επιτροπής (Συλλογή 1984, σ. 1679), για να υποστηρίξει ότι, δοθέντος ότι η Επιτροπή προσδιόρισε τη σχετική αγορά βάσει υποθέσεων, αρκούσε, για να καταδειχθεί ότι η επίδικη απόφαση της Επιτροπής ήταν παράτυπη ως προς το σημείο αυτό, να αποδείξει ότι τα γεγονότα που είχαν ληφθεί υπόψη στην απόφαση εκείνη μπορούσαν να εκτιμηθούν και κατά διαφορετικό τρόπο.

32 Αντιθέτως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αναιρεσείουσα εταιρία είναι αυτή που υποχρεούται να αποδείξει, ενδεχομένως προσκομίζοντας νέα στοιχεία, ότι οι εκτιμήσεις που περιλαμβάνονται στην επίδικη απόφαση είναι ανακριβείς.

33 Στην προαναφερθείσα απόφαση CRAM και Rheinzink κατά Επιτροπής, είχε ασκηθεί ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή ακυρώσεως κατ' αποφάσεως της Επιτροπής σχετικής με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης

ΕΟΚ. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή είχε καταλήξει στο συμπέρασμα σχετικά με την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ των προσφευγουσών εταιριών βάσει ενδείξεων και ότι, κατ' αυτόν τον τρόπο, η συλλογιστική της στηριζόταν σε μιαν υπόθεση.

- 34 Κατόπιν τούτου, το Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 16 της προαναφερθείσας αποφάσεως, ότι ενώπιον μιας τέτοιας συλλογιστικής αρκούσε στις προσφεύγουσες εταιρίες να αποδείξουν περιστατικά που φωτίζουν διαφορετικά τα αποδειχθέντα από την Επιτροπή γεγονότα και που επιτρέπουν έτσι να υποκατασταθεί στην εξήγηση που δέχεται η απόφαση της Επιτροπής μια άλλη εξήγηση των περιστατικών.
- 35 Καίτοι είναι αληθές ότι στις αιτιολογικές σκέψεις 60 και 63 της επίδικης αποφάσεως της Επιτροπής γίνεται αναφορά σε μια φαινομενικώς μικρή ελαστικότητα της ζητήσεως ως προς τις τιμές των διαφόρων συστημάτων στερεώσεως, οι ισχυρισμοί αυτοί εντάσσονται στο πλαίσιο μιας συλλογιστικής της οποίας σκοπός είναι να αποδειχθεί ότι τα συστήματα ΣΑΠ και τα άλλα συστήματα στερεώσεως διέπονται από διαφορετικές συνθήκες προσφοράς και ζητήσεως και, επομένως, ουδόλως είναι εναλλάξιμα μεταξύ τους.
- 36 Στο πλαίσιο της συλλογιστικής αυτής, η Επιτροπή στηρίχθηκε σε συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία εκτίθενται στις αιτιολογικές σκέψεις 60 έως 65 της επίδικης αποφάσεως της, όπως είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που παρουσιάζει η χρήση των συστημάτων ΣΑΠ και η μικρή επίπτωση, όσον αφορά τη χρήση αυτή, του κόστους των συσκευών και των αναλωσίμων.
- 37 Επομένως, η Επιτροπή δεν περιορίστηκε, όπως ισχυρίζεται η αναιρεσείουσα εταιρία, στο να προσδιορίσει την αγορά των προϊόντων βάσει υποθέσεων.

- 38 Κατ' αυτόν τον τρόπο, απαιτώντας από την αναιρεσείουσα εταιρία να αποδείξει το βάσιμο των θέσεών της, το Πρωτοδικείο δεν ζήτησε απ' αυτήν να αποδείξει κάτι διαφορετικό απ' ό,τι απαιτείται συνήθως από τους προσφεύγοντες για τη διαπίστωση του βασίμου των λόγων τους.
- 39 Επομένως, ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως της εταιρίας πρέπει να απορριφθεί.

Όσον αφορά τον έκτο λόγο αναιρέσεως

- 40 Με τον έκτο λόγο της, η Hilti προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι κακώς αξιολόγησε, πρώτον, τη μελέτη αγοράς του ινστιτούτου Rosslyn Research καθώς και την ανάλυση του καθηγητή Yarrow όσον αφορά τις δυνατότητες υποκαταστάσεως μεταξύ των συστημάτων στερεώσεως, δεύτερον, την οικονομετρική μελέτη του καθηγητή Albach όσον αφορά την ελαστικότητα της ζητήσεως στις τιμές των διαφόρων συστημάτων στερεώσεως, τρίτον, τη μελέτη αγοράς του ινστιτούτου Rosslyn Research όσον αφορά τον καθοριστικό χαρακτήρα της τιμής στην επιλογή της μεθόδου στερεώσεως.
- 41 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο λόγος αυτός είναι απαράδεκτος, διότι με αυτόν αμφισβητούνται οι σχετικές με πραγματικά περιστατικά εκτιμήσεις του Πρωτοδικείου, τις οποίες το Δικαστήριο δεν έχει την εξουσία να ελέγξει στο πλαίσιο της αναιρέσεως. Επικουρικώς, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο λόγος αυτός δεν είναι βάσιμος, διότι το Πρωτοδικείο δεν εκτίμησε κακώς τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία.
- 42 Πρέπει να λεχθεί ότι η εκ μέρους του Πρωτοδικείου εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίζονται ενώπιόν του δεν αποτελεί, με την επιφύλαξη της περιπτώσεως αλλοιώσεως των στοιχείων αυτών, νομικό ζήτημα υποκείμενο, ως τοιαύτης φύσεως, στον έλεγχο του Δικαστηρίου.

- 43 Δοθέντος ότι η αναιρεσείουσα εταιρία αμφισβήτησε την εκτίμηση του Πρωτοδικείου σχετικά με ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία που του είχαν υποβληθεί χωρίς να αποδεικνύει ούτε καν, στην πραγματικότητα, να υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο αλλοίωσε τα στοιχεία αυτά, ο έκτος λόγος της αναιρέσεως είναι απαράδεκτος και πρέπει, ως εκ τούτου, να απορριφθεί.

Όσον αφορά τον έβδομο λόγο αναιρέσεως

- 44 Η Hilti υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο δεν έλαβε υπόψη όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που του προσκόμισε, από τα οποία αποδεικνύεται ότι τα συστήματα ΣΛΠ και τα άλλα συστήματα στερεώσεως μπορούν, σε σημαντικό βαθμό, να υποκαθιστούν, από οικονομική άποψη, το ένα το άλλο.
- 45 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο, όπως προκύπτει από τη σκέψη 74 της προσβαλλομένης αποφάσεώς του, εξέτασε όλα τα προσκομισθέντα ενώπιόν του αποδεικτικά στοιχεία και ότι η αναιρεσείουσα εταιρία δεν μπορεί παραδεκτώς να αμφισβητήσει ενώπιον του Δικαστηρίου την εκτίμηση του Πρωτοδικείου σχετικά με την αποδεικτική τους αξία.
- 46 Αντίθετα προς όσα υποστηρίζει η Hilti, από τη δικογραφία δεν προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο παρέλειψε να εξετάσει ορισμένα από τα προσκομισθέντα από την εταιρία αυτή αποδεικτικά στοιχεία. Αντιθέτως, το Πρωτοδικείο σαφώς δήλωσε ότι τα προσκομισθέντα από τη Hilti, προς στήριξη των αξιώσεών της, αποδεικτικά στοιχεία στερούνται οποιασδήποτε αποδεικτικής αξίας (σκέψη 74 της προσβαλλομένης αποφάσεως), όπως ιδίως, η ανάλυση του καθηγητή Yarrow, η μελέτη του ινστιτούτου Rosslyn Research (σκέψη 75 της προσβαλλομένης αποφάσεως), καθώς και η οικονομετρική μελέτη του καθηγητή Albach (σκέψη 76 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 47 Επομένως, ο έβδομος λόγος αναιρέσεως της αναιρεσείουσας εταιρίας πρέπει να απορριφθεί.

Όσον αφορά τα αιτήματα της Bauco περί αυξήσεως του επιβληθέντος στη Hilti προστίμου

48 Με το υπόμνημά της απαντήσεως, η Bauco ζητεί από το Δικαστήριο να προβεί, εν όψει της στρεψόδικης συμπεριφοράς της Hilti, στην αύξηση του προστίμου που της επιβλήθηκε με την επίδικη απόφαση.

49 Έστω και αν υποτεθεί ότι το αίτημα αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως αποσκοπών στο να υποχρεωθεί η Hilti να καταβάλει υψηλότερο πρόστιμο, αρκεί να σημειωθεί ότι δυνάμει του άρθρου 116 του Κανονισμού Διαδικασίας αποκλείεται η εκ μέρους του παρεμβαίνοντος υποβολή νέων αιτημάτων στο Δικαστήριο. Τα υποβληθέντα στο Δικαστήριο αιτήματα της Bauco είναι νέα, εφόσον η εταιρία αυτή δεν υπέβαλε κανένα τέτοιου είδους αίτημα ενώπιον του Πρωτοδικείου.

50 Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι τα αιτήματα της Bauco πρέπει, ως προς το σημείο αυτό, να απορριφθούν.

Επί των δικαστικών εξόδων

51 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Δεδομένου ότι η αναιρεσείουσα ηττήθη, πρέπει να καταδικαστεί στα έξοδα της παρούσας διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων που αφορούν τις παρεμβάσεις της Bauco και της Profix.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.
- 2) Απορρίπτει τα αιτήματα της Bauco περί ανξήσεως του προστίμου που επιβλήθηκε στη Hilti με την απόφαση 88/138/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1987, σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΟΚ.
- 3) Καταδικάζει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

Mancini

Moitinho de Almeida

Edward

Joliet

Schockweiler

Rodríguez Iglesias

Grévisse

Zuleeg

Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 2 Μαρτίου 1994.

Ο Γραμματέας

Ο Προεδρεύων

R. Grass

G. F. Mancini